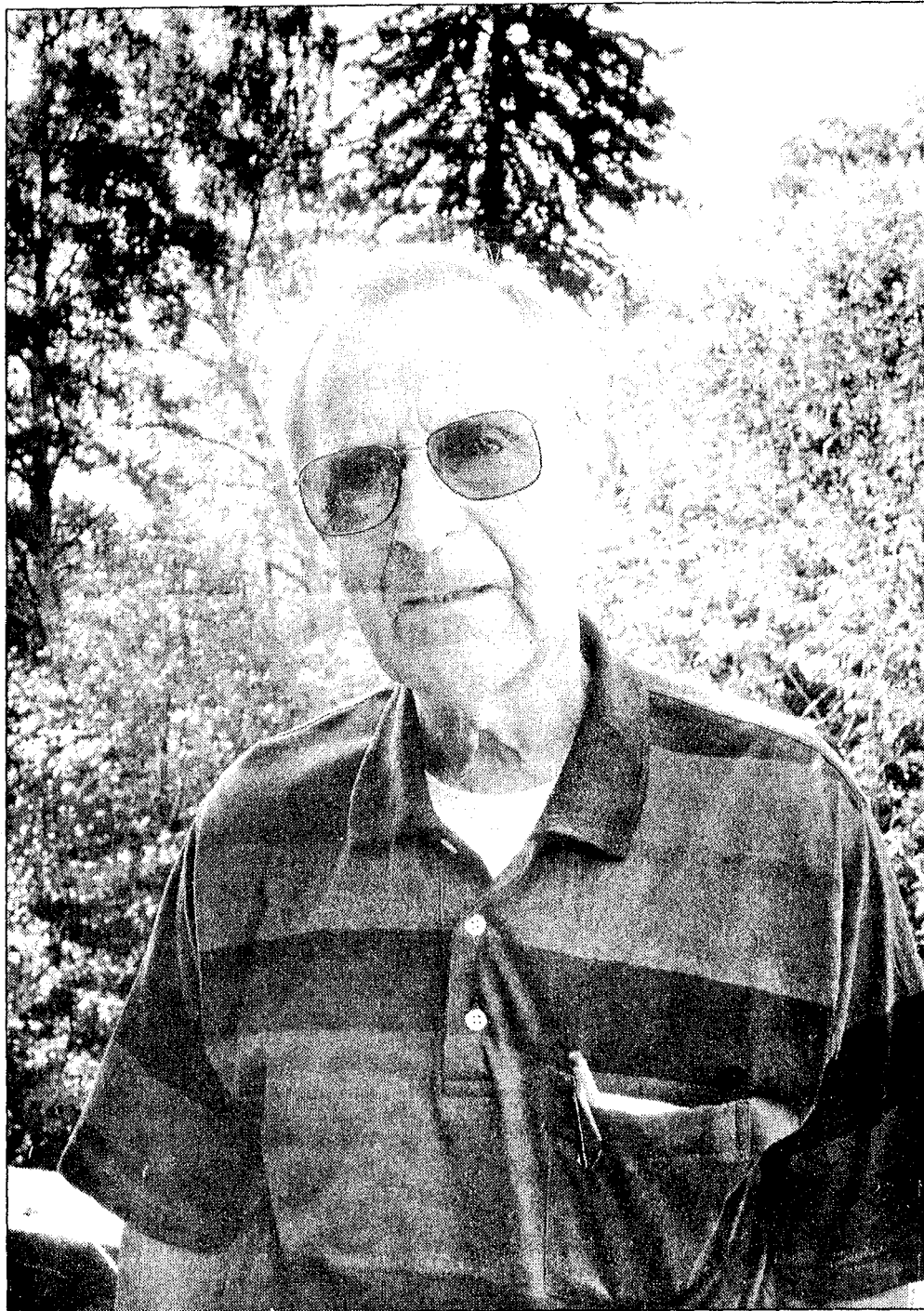

104241

TYSKLANDS-STUDENT: Professor Knut Erik Tranøy er formann i komitéen som arrangerer møte etter 50 år. 30. november minnes «Tysklands-studentene» tiden i fangenskap. — Vi lærte alle mye nyttig i løpet av den tiden, mener Tranøy.

Husker godt det gode fellesskap

Den gangen var de gjennomsnittlig 23,5 år gamle. I høst møtes «Tysklands-studentene» igjen, etter 50 år.

KNUT A. NYGAARD
(tekst og foto)

30. november 1943. Da slo tyskerne til mot Universitetet i Oslo. Rundt 1200 mannlige studenter ble arrestert. Nå skal endel av dem samles til 50-årsjubileum.

– De tyske okkupantene mente nok at det var mange motstandsfolk i universitetsmiljøet. Derfor valgte de å overta Universitetet, under påskudd av en brann i Aulaen, sier Knut Erik Tranøy, selv en av «Tysklands-studentene», nå formann i komitéen som organiserer jubiléet.

Endel av de arresterte ble sendt til Alsace ganske øyeblikkelig, til en SS-leir for skolering. Resten fikk opphold i et par leirer her hjemme, endel ble så løslatt. Omkring 350 ble sendt til Tyskland, til konsentrasjonsleiren Buchenwald ved Weimar.

Spesialbehandling

– Vi ble holdt adskilt fra resten av fangene, fikk en slags spesialbehandling. Jeg tror tyskerne hadde en slags plan for oss. Det meste av tiden fikk vi bedre behandling enn de andre fangene, vi slapp å arbeide, og fikk la

håret gro. Vi norske ble sett på som gode ariere, og tyskerne mente vel at med litt påvirkning og skolering ville vi bli kvitt våre villfarelser, vi også.

– Det fellesskapet vi opplevde den gangen, føles like sterkt i dag, sier Tranøy. – Mange knyttet varige vennskap i den tiden, både i Alsace og i Buchenwald.

Jeg tror fangenskapet lærte oss endel om de fundamentale verdiene. Vi hadde et politisk fellesskap som gikk på tvers av partitilhørighet. Slik fikk vi øynene opp for en felles demokratisk ideologi, som ligger under i all norsk politikk. I tysk fangenskap ble uenighetene innad mindre viktige enn enighetene.

Fellesskap

Tyskerne krevde at studentene skulle organisere seg. De valgte tillitsmenn. Fra tysk side skulle denne organiseringen være et redskap for å kontrollere fangene. Men studentene benyttet oppfordringen til organisering også innad.

– Gruppen fikk et slags selvstyre innad. Om kveldene hadde vi ofte møter, og fattet egne vedtak.

Det viste seg at fellesskapet var sterkt, og at alle stilte opp. Så vidt meg bekjent hadde vi ikke en eneste angiver blant oss. Utad spilte vi på lag med tyskerne, mens vi hadde vårt eget liv innad.

Han husker en gang det var bombeangrep, og alle

måtte i tilfluktsrommene. – Strømmen gikk, og det ble stappende mørkt. Plutselig begynte noen å si frem et dikt. Det var dørgende stille, foruten denne stemmen. Et langt, vakkert dikt. Jeg vet ennå ikke hvem det var, men dette er et bilde på det sterke samholdet vi opplevde.

Første møte

Siden krigens slutt har ikke «Tysklands-studentene» møttes i organiserte former.

– Klart vi slår av en prat og mimrer litt når vi treffer hverandre tilfeldig. Snakker om det vi opplevde, så husker vi litt forskjellige ting. Det er hyggelig med slike spontane møter.

Men det begynner å tynnes i rekkene. 17 studenter bukket under i løpet av og like etter krigen. Noen har falt for alderen.

– Av rundt 640 studenter, er rundt 100 gått bort. For tiden arbeider arrangementskomitéen med å spore opp de gjenværende. Til nå har vi funnet rundt 200.

Det blir en herrenes aftent. Ingen kvinner.

– Mange av de kvinnelige studentene var også aktive i motstandsarbeidet. Men de ble ikke arrestert.

Først er jublantene invitert til Universitetets aula, til et minnearrangement over stengningen av Universitetet. Deretter møtes herrene til middag på Grand Hotel.